

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

MOPITLO/PHUPU 2025

TLHAHLO YA GO SWAYA

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a tlhahlo ya go swaya ke 7.

KAROLO YA A: TEKAKWEŠIŠO

POTŠIŠO YA 1

Tlhahlo ya go swaya tekakwešišo

- Ka gore šedi e letše go kwešišo, dikarabo tša mopeleto wo o fošagetšego le tša diphošo tša polelo di amogelwe, ntle le ge diphošwana tšeo di fetoša tlhalošo goba kwešišo. (Le ge go le bjalo, diphošo di swanetše go laetšwa).
- Hlokomologa mantšu a molekwa a a šomišitšego go tšwa malemeng a šele, gomme o se mo fokoletše meputso ge e le gore karabo e sa na le mohlodi. Le ge go le bjalo, lentšu leo le tšwago malemeng a šele gomme le šomišitšwe sengwalweng ebile le nyakega karabong, le amogelwe.
- Go dipotšišo tša boikgopolelo go se abje moputso go karabo ya EE/AOWA le KE A DUMELA/GA KE DUMELE. Lebaka goba ntlha ya go fahlela karabo ke yona e fiwago moputso.
- Ga go moputso wo o abjago go NNETE/MAAKA goba NTLHA/KGOPOLO. Lebaka goba ntlha ya go fahlela ke yona e hlokomelwago.
- Ge molekwa a ngwadile lefoko ka moka go karabo ya go nyaka lentšu le tee, aba moputso ge fela lentšu leo le thaletšwe.
- Ge karabo e nyaka dintlha tše pedi goba tše tharo gomme molekwa a file tše ntši, swaya tše pedi/tharo tša mathomo fela.
- Amogela polelo ya dimmotwana tša go fapana.
- Go dipotšišo tša go kgetha karabo ya maleba, amogela tlhaka yeo e sepelelanago le karabo ya nnete LE/GOBA karabo ya go ngwalwa ka botlalo.

1.1	1.1.1	(a) 'Leitšibolo'	
		(b) 'Senoinoi'	(2)
	1.1.2	Mekgolokwane	(1)
	1.1.3	<ul style="list-style-type: none"> • Tlhompho • Lerato 	(2)
	1.1.4	Silver Lakes	(1)
	1.1.5	Go hloka boikemo ga Ntshwarele.	(1)
	1.1.6	<ul style="list-style-type: none"> • Go boa gae ka masa. • Go robala a tsoga ka madila. • Go gerema le makgarebe a go fapafapana. 	(3)
	1.1.7	(a) Mosadi ge a nyetšwe ga a swanela go boela gagabo le ge a kopana le mathata.	
		(b) Ge motho a go hloriga, o mo šikologe.	(2)

- 1.1.8 Ke go bethwa ga Kelapile. (1)
- 1.1.9
- Dikeletšo tša bobedi bja bona di thubile lapa la bana ba bona.
 - Ya mmagoKelapile e re sehlare sa muši ke go o tlogela mola ya mmagoNtshwarele e le gore Ntshwarele a nyale mosadi yo mongwe. (2)
- 1.1.10 Aowa
- Ka gobane ge tša bogadi di thatafa o boela gagabo. (1)
- 1.1.11
- Ntshwarele o swerwe ke malwetši a thobalano.
 - Ntshwarele o senyegetšwe ke lapa. (2)
- 1.1.12 Go boledišana le molekane wa gagwe pele.
- Batho ba babedi ge ba na le mathata ba swanetše go leka go rarolla bothata bjoo pele ba ka nyaka thušo go batho ba bangwe. (2)
- 1.1.13 Dikarabo tša balekwa tša maleba di tla amogelwa.
- Aowa
- Tiholo ya ngwana ke ya batho ba babedi, e lego monna le mosadi. (2)
 - Ntshwarele le yena a ka no ba le bothata bja peu.
- 1.1.14
- Maele a mmagoNtshwarele a senyeditše Ntshwarele lenyalo.
 - MmagoKelapile o eletša morwedi'agwe gore ge tša bogadi di mo palela a tloge. (2)
- 1.2 1.2.1 C/2022 (1)
- 1.2.2 2023
- E bontšha e le ka godimo ga diperesente tše 40. (2)
- 1.2.3 Go tsebiša setšhaba ka dipalopalo tša barutwana ba Kreiti ya 12 bao ba ithutago Sepedi ngwaga ka ngwaga. (1)
- 1.2.4 Bašemane ba Kreiti ya 12 ba ngwaga wa 2021 ke ba bantši go feta 2023. (2)

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO YA 2

Tlhahlo ya go swaya kakaretšo.

- **Kabo ya meputso**
 - Dintlha = 7
 - Polelo = 3
 - Palomoka=10
- **Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a šomišitše mantšu a tlhalošo.**
 - 1–3 ya dintlha tša nnete – meputso 1
 - 4–5 ya dintlha tša nnete – meputso 2
 - 6–7 ya dintlha tša nnete – meputso 3
- **Kabo ya meputso ya polelo ge molekwa a šomišitše mantšu a gagwe le ditsopolwa.**
 - Ge molekwa a tsopotše dintlha tše 6 go iša go tše 7 ka ntle le go di hlaloša, ga a fiwe meputso wa polelo.
 - Ge molekwa a tsopotše ntlha e 1 go iša go tše 5, tše pedi a di hlalošitše ka mantšu a gagwe, o fiwa meputso o tee wa polelo.

HLOKOMELA

Palo ya mantšu

- Baswai ba kgonthišiše palo ya mantšu ao a šomišitšwego.
- O se fokotše meputso ge molekwa a se a bontšha palo ya mantšu goba ge a bontšhitše palo yeo e sego ya maleba.
- Ge molekwa a fetile palo yeo e beilwego ya mantšu, bala go fihla go a mahlano fela ka godimo ga palo yeo e beilwego gomme o hlokomologe seripa seo se šetšego sa kakaretšo.

	DITSOPOLWA		MANTŠU A TLHALOŠO
1	'Se se hlola gore go be le phišo ye e tseneletšego ...'	1	E hlola phišo ya phetelelo.
2	'Ya tliša komelelo ya masetlapelo go diphedi ka bophara.'	2	E hlola komelelo.
3	'Komelelo e hlola mello ya hlaga ya go se laolege. '	3	Go ba le mello ya hlaga.
4	'Phišo ye e ka tliša dipula tša maatlakadibe.'	4	E hlola dipula tša maatlakadibe.
5	'Dipula tše di a hlobaetša gobane di tla le meetsefula ao a hlolago tshenyo.'	5	Tshenyo ye ntši e hlolwa ke meetsefula.
6	'...letšatši le tsenelela matlalong a batho gomme la hlola malwetši a go fapana go swana le kankere ya letlalo.'	6	Phišo ya letšatši e bakela batho malwetši bjalo ka kankere ya letlalo.
7	'Ditsunami le tšona di thoma go ipha maatla ka lebaka la phetogo ya leratadima.'	7	Phetogo ya leratadima e hlola le ditsunami.

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: DIBOPEGO LE MELAO YA TŠHOMIŠO YA POLELO

POTŠIŠO YA 3

Tlhahlo ya go swaya karolo ya C.

• Mopeleto

- Dikarabo tša lentšu le tee di swanetše go fiwa moputso le ge mopeleto o fošagetše, ntle le ge phošo yeo e fetoša tlhalošo ya lentšu.
- Go dikarabo tša go nyaka lefoko ka botlalo, mopeleto wo o fošagetšego o swanetše go šetšwa ge e le gore phošo yeo e tšwelela ka sebopego sa polelo yeo e lekwago.
- Mo go lekwago khutsofatšo, karabo e be le maswaodikga a maleba.
- Sebopego sa mafoko se nepagale gomme se fiwe ka mafoko a a feletšego go ya le ka taelo.
- Go dipotšišo tša go kgetha karabo ya maleba, amogela tlhaka yeo e sepelelanago le karabo ya nnete LE/GOBA karabo ya go ngwalwa ka botlalo.

- 3.1 Vaseline (1)
- 3.2 Banna fela (1)
- 3.3
- Theko
 - Lefelo
 - Mogala
- (TŠE PEDI fela) (2)
- 3.4 Mmapatši o re Vaseline e dira gore letlalo le relele bjalo ka la leseana. (1)
- 3.5 Se diretšwe banna fela. (1)
- 3.6 A lethabo
- O a sega/myemyela. (2)
- 3.7
- Lepotlelo
 - Sekhipa (2)
- [10]**

POTŠIŠO YA 4

- 4.1
- Leswao la pelo ye e kgaogilego.
 - Sefahlego sa go laetša manyami. (2)
- 4.2 A/Monna o kgopišitše mosadi.
- Pelo ya mosadi e laetša e kwele bohloko. (2)
- 4.3
- Pelo ya mosadi e laetša go kwa bohloko.
 - Pelo ya monna e laetša go rata. (2)
- 4.4 Pudula ya 1 ke ya go bolela mola ya 2 e le ya go nagana. (2)
- 4.5 Lentiri
- Ka gore modiro o direga godimo ga gagwe. (2)
- [10]**

POTŠIŠO YA 5

5.1	5.1.1	<ul style="list-style-type: none"> 'woo' wola 	(2)
	5.1.2	Merupa/Marolo <ul style="list-style-type: none"> Madilo le Tilu ke merupa ga di ke di swara selo. 	(2)
	5.1.3	(a) A aparelwa ke tlalelo. (b) Tlalelo ya se mo aparele.	(2)
	5.1.4	Modirišotatelano <ul style="list-style-type: none"> Ditiro tša gona di a latelana. Madiri a gona a felela ka tlhaka ya 'a'. (E TEE fela)	(2)
	5.1.5	Gadi! <ul style="list-style-type: none"> Lediri e lego gadima. 	(2)
	5.1.6	(a) Sekhutlong (b) Le hlatha lediri e lego 'lebile'.	(1) (1)
	5.1.7	Bobedi bja tšona bo šoma go hlaola. <ul style="list-style-type: none"> Motelele e tšea hlogo ya leina, mohlare mola ya gagwe e tšea hlogo ya leina, mpša. Wo motelele ke lehlaodi la tlhago mola ya gagwe e le leamanyi. (E TEE fela)	(2)
5.2	5.2.1	D/Khrikhete	(1)
	5.2.2	Diteki <ul style="list-style-type: none"> Legoro la 10 (Di-) 	(2)
	5.2.3	Wona <ul style="list-style-type: none"> Wona o thabiša setšhaba sa Afrika Borwa. 	(2)
	5.2.4	Thaba	(1)
			[20]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 40
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80